

Középkorral foglalkozó doktoranduszok konferenciája

2023. június 1–2.

ELTE BTK, Kodály terem
1088 Bp., Múzeum krt. 4./F 037

A konferencia szervezőbizottsága:

Dreska Gábor, Körmendi Tamás, Novák Veronika

Doktorandusz szervezők:

Hunyadi Sándor, Varga Virág, Vas Máté

ELTE
EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola

Középkori Magyar Történelem, Történelem Segédtudományai és

Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Programja

tisztelettel meghívja a

Középkorral foglalkozó doktoranduszok konferenciájára

2023. június 1–2.

ELTE BTK, Kodály terem

(1088 Bp. Múzeum krt. 4./F 037)

Program

Jún. 1. csütörtök

9:00

A konferenciát köszönti: **Novák Veronika** (ELTE BTK Középkori Történeti Tanszék)

9:15 Plenáris előadás I.

Levezető elnök: **Novák Veronika** (ELTE BTK Középkori Történeti Tanszék)

Szende Katalin (CEU Department of Medieval Studies): Szabad a vásár? Piac tér és városfejlődés a közép-kelet-európai püspöki székhelyeken

10:00 Kávészünet

10:15 **I. szekció** – Elnök: **F. Romhányi Beatrix** (KRE BTK Medievisztika Tanszék)

10:15 **Kovács Péter** (ELTE): Az investitúraharc problematikája a hazai és a nemzetközi (eszme)történetírásban

10:30 **Hunyadi Sándor** (ELTE): Ismerték-e az 1161. és 1169. évi konkordátumokat

I. Károly korában? Gondolatok egy 1339. évi adat nyomán

10:45 **Petar Josipović** (University of Belgrade): The Appropriation of the Cult of St. Stephen in the Medieval Bosnian State – Strategies, Models, and Means

11:00 Vita

11:20 **Kávészünet**

11:35 **II. szekció** – Elnök: **Weisz Boglárka** (ELKH BTK TTI)

11:35 **Galambosi Péter** (ELTE): Aranyadók a Szepességben és a szlávok kiváltságai

11:50 **Varga Virág** (ELTE): A Türje nembeli Szentgrótiak a 13. század második felében és a 14. század elején

12:05 **Majláthné Sipos Csilla** (DE): Regionalitás és átrendeződés: A Felső- és Közép-Tisza-vidék településeinek gazdasági szerepe a 13–16. században

12:20 **Szokola László** (ELTE): Eperjes város katonasága a késő középkorban

12:35 Vita

13:05 **Ebédészünet**

14:05 **III. szekció** – Elnök: **Bagi Dániel** (ELTE BTK Kelet-, Közép-Európa Története és Történeti Ruszisztikai Tanszék)

14:05 **Adam Lubocki** (University of Gdańsk): Magyar–lengyel dinasztikus kapcsolatok a magyar külpolitika összefüggésében a 10. és 11. század első felében

14:20 **Novák Bálint** (ELTE): Forrás vagy dekoráció? A klosterneuburgi Babenberg-faliszőnyeg és forrásai

14:35 **Marko Gavrilović** (University of Belgrade): Prince Lazar of Serbia in Western European Narrative Sources (14–16th Century)

14:50 Vita

15:10 **Kávészünet**

15:25 **IV. szekció** – Elnök: **Kovács Szilvia** (SZTE BTK Középkori Egyetemes
Történeti Tanszék)

15:25 **Berkes Orsolya** (ELTE): A Kijevi Rusz mint mesterségesen megalkotott
fogalom

15:40 **Nino Kakalashvili** (Tbilisi State University): The Issue of Qipchaq
Settlement in Georgia and Hungary

15:55 **Jack R. Wilson** (CEU): European-Mongol Relations as an Aspect of
Golden Horde Border Policies and Foreign Relations, 1242–1313

16:10 Vita

16:30 **Kávészünet**

16:45 **Könyvbemutatók**

Moderátor: **Rudolf Veronika** (ELTE BTK Történelem Segédtudományai Tanszék)

16:45 B. Szabó János – Uhrin Dorottya (szerk.): Mongol invázió Európa ellen
(1236–1242). Bp.: Corvina, 2022.

Bemutatója: **Szilágyi Zsolt** (ELKH BTK NTI)

17:00 Ottokar aus der Gaal: Stájer rímes krónika (részletek). Ford., bev., jegyz.: Bagi
Dániel, a fordításban közreműködött: Orsós Julianna. Bp.: ELKH
Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2023. (Arpadiana XI.)

Bemutatója: **Körmendi Tamás** (ELTE BTK Történelem Segédtudományai Tanszék)

17:15 Benei Bernadett: A magyar krónika Árpád-kori szakaszának latin nyelve. Bp.:
ELKH Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2022. (Magyar Történelmi Emlékek.
Értekezések)

Bemutatója: **Déri Balázs** (ELTE BTK Vallástudományi Tanszék)

17:30 Kovács Enikő – Rudolf Veronika – Szokola László – Varró Orsolya –
Veszprémy Márton (szerk.): Micae mediaevales X. Bp.: ELTE BTK
Történelemtudományi Doktori Iskola, 2022.

Hunyadi Sándor – Rudolf Veronika – Varró Orsolya (szerk.): Micae mediaevales
XI. Bp.: ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola, 2023.

Hunyadi Sándor – Illés Kornél – Rudolf Veronika (szerk.): Micae mediaevales XII.
Bp.: ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola, 2023.

Bemutatója: **Novák Veronika** (ELTE BTK Középkori Történeti Tanszék)

17:45 **Sághy Marianne-díj átadása**

Jún. 2. péntek

9:00 **V. szekció** – Elnök: **Pócs Dániel** (ELTE BTK Középkori, Reneszánsz és Barokk Művészettörténeti Tanszék)

9:00 **Szathmári Edina** (ELTE): A kolozsvári Szent Mihály-templom az írott források tükrében

9:15 **Sziklai Sára Bíbor** (LFZE): A Zsigmond-kori töredék (Országos Széchényi Könyvtár, Cod. Lat. 534) a korabeli közép-európai többszólamúság fényében

9:30 **Hári Kata** (ELTE): „*Akkor örvend saját lelkében, mivel minden jó megadatik*”, avagy a negyvenlapos *Biblia pauperum*-blockbuch talányos .v.-fejezete

9:45 Vita

10:05 Kávészünet

10:20 **VI. szekció** – Elnök: **Laszlovszky József** (CEU Department of Medieval Studies)

10:20 **Andrei Octavian Fărcaș** (Babeș-Bolyai University): *Hungaricus Equus*. Horses in Medieval Hungary between the 9th and 15th Centuries

10:35 **Magdus Tamás** (Katona József Múzeum): Érem a homokból. Egy XIII. századi örmény éremlelet Bugac-Felsőmonostorról

10:50 **Kovács Enikő** (ELTE): Sarkalatos kérdés – V. István H359 dénárja

11:05 **Jason Snider** (CEU): Cui Bono? Examining the Evidence in the Mystery of the Redwitz/Dan II Coins

11:20 Vita

11:50 Ebédészünet

13:00 **VII. szekció** – Elnök: **Péterfi Bence** (ELKH BTK TTI)

13:00 **Benjámín Borbás** (ELTE): Privilege on Plunder: The Military Orders and the Importance of Loot during the Crusades

13:15 **Tobias Heil** (Masaryk University Brno): News about the Hussite War in the Political Communication of the Imperial City Nuremberg

13:30 **Véber Zoltán** (DE): A Ragusa és Szent-Száva hercege közötti háború magyar vonatkozásai (1451–1454)

13:45 **Samuel Beňa** (CEU): A Medieval Military Devolution? The Demands of Warfare and their Impact on Bohemia during the Reign of George of Poděbrady (1458–1471)

14:00 Vita

14:30 **Kávészünet**

14:45 **VIII. szekció** – Elnök: **Molnár Péter** (ELTE BTK Ókori és Középkori Filozófia Tanszék)

14:45 **Kovács Annamária** (ELTE): Arisztotelész tisztítótüze. Az arisztotelészi filozófia recepciója és teológiai-filozófiai tudásközvetítés a középkori Magyarországon

15:00 **Porkoláb Anna** (ELTE): A beszéd és hallgatás művészete: a *Liber de doctrina dicendi et tacendi* és késő középkori francia átirata

15:15 **Vas Máté** (ELTE): A maszkulinitás vizsgálhatósága IV. Károly császár önéletrajzában

15:30 **Kornél András Illés** (ELTE): John Hunyadi, Appius Claudius and the Fabii – Using Roman History as Political Capital in Late Medieval Hungary

15:45 Vita

16:15 **Kávészünet**

16:30 **Plenáris előadás II.**

Levezető elnök: **Thoroczkay Gábor** (ELTE BTK Középkori Történelmi Tanszék)

Tringli István (ELKH BTK TTI): I. Ulászló koronázási törvénye

17:15 **Zárszó** – **Thoroczkay Gábor** (ELTE BTK Középkori Történelmi Tanszék)

17:30 **Fogadás**

The Doctoral School of History at the Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University

the Medieval Hungarian History Doctoral Programme,
the Auxiliary Studies of History Doctoral Programme
and the Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme

respectfully invites you to the

Medieval Studies Doctoral Conference

June 1st–2nd, 2023

Kodály Hall, Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University,
(1088 Budapest, Múzeum krt. 4./F, room 037)

Panel Schedule

June 1st, Thursday

9:00

Welcome address: **Veronika Novák** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Medieval History)

9:15 Plenary Lecture I.

Chaired by **Veronika Novák** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Medieval History)

Katalin Szende (Central European University, Department of Medieval Studies):
Fair Relations. Marketplaces and the Formation of Cathedral Cities in East Central Europe

10:00 Coffee break

10:15 **Section I** – chaired by **Beatrix F. Romhányi** (Károli Gáspár University of the Reformed Church, Budapest)

10:15 **Péter Kovács** (Eötvös Loránd University): The Investiture Controversy in Hungarian and International Historiography

10:30 **Sándor Hunyadi** (Eötvös Loránd University): Did King Charles I Know about the Concordats of 1161 and 1169? Thoughts Based on Data from 1339

10:45 **Petar Josipović** (University of Belgrade): The Appropriation of the Cult of St. Stephen in the Medieval Bosnian State – Strategies, Models, and Means

11:00 Debate

11:20 **Coffee break**

11:35 **Section II** – chaired by **Boglárka Weisz** (Eötvös Loránd Research Network, Research Centre for Humanities, Institute of History)

11:35 **Péter Galambosi** (Eötvös Loránd University): Auridators in Scepus and the Privileges of the Slavs

11:50 **Virág Varga** (Eötvös Loránd University): The Szentgróti Family of the Türje Kindred in the Second Half of the 13th Century and the Early 14th Century

12:05 **Csilla Majláthné Sipos** (University of Debrecen): Regionality and Reorganization – The Economic Role of the Settlements in the Upper and Middle Tisza Region between the 13th and 16th Centuries

12:20 **László Szokola** (Eötvös Loránd University): The Military of the Town of Eperjes (Prešov) in the Late Middle Ages

12:35 Debate

13:05 **Lunch break**

14:05 **Section III** – chaired by **Dániel Bagi** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Eastern and Central European History and Historical Russistics)

14:05 **Adam Lubocki** (University of Gdańsk): The Hungarian-Polish Dynastic Relations in the Context of the Hungarian Foreign Policy in the First Half of the 10th and 11th Centuries

14:20 **Bálint Novák** (Eötvös Loránd University): Source or Decoration? The Babenberg Tapestry of Klosterneuburg and its Sources

14:35 **Marko Gavrilović** (University of Belgrade): Prince Lazar of Serbia in Western European Narrative Sources (14–16th Century)

14:50 Debate

15:10 **Coffee break**

15:25 **Section IV** – chaired by **Szilvia Kovács** (Faculty of Humanities, University of Szeged, Department of Medieval History)

15:25 **Orsolya Berkes** (Eötvös Loránd University): Kievan Rus as an Artificial Scholarly Term

15:40 **Nino Kakalashvili** (Tbilisi State University): The Issue of Qipchaq Settlement in Georgia and Hungary

15:55 **Jack R. Wilson** (Central European University): European-Mongol Relations as an Aspect of Golden Horde Border Policies and Foreign Relations, 1242–1313

16:10 Debate

16:30 **Coffee break**

16:45 **Book presentations**

Moderated by **Veronika Rudolf** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Auxiliary Studies of History)

16:45 János B. Szabó –Dorottya Uhrin (Editors): Mongol invázió Európa ellen (1236–1242). [Mongol Invasion of Europe (1236–1242)] Budapest: Corvina, 2022.

Presented by **Zsolt Szilágyi** (Eötvös Loránd Research Network, Research Centre for Humanities, Institute of Ethnology)

17:00 Ottokar aus der Gaal: Stájer rímes krónika (részletek). [Steierische Reimchronik. (Excerpts)] Supplied with an introduction, notes, and translated by: Dániel Bagi, and contributed to the translation: Julianna Orsós. Bp.: Eötvös Loránd Research Network, Research Centre for Humanities, 2023. (Arpadiana XI.)

Presented by **Tamás Körmendi** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Auxiliary Studies of History)

17:15 Bernadett Benei: A magyar krónika Árpád-kori szakaszának latin nyelve. [The Latin Language of the Hungarian Chronicle's Árpád-era Section.] Budapest: Eötvös Loránd Research Network, Research Centre for Humanities, 2022. (Hungarian Historical Monuments. Treatises)

Presented by **Balázs Déri** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Religious Studies)

17:30 Enikő Kovács –Veronika Rudolf –László Szokola –Orsolya Varró –Márton Veszprémy (Editors): Micae mediaevales X. [10th Conference Proceedings of the Medieval Studies Doctoral Conference] Budapest: Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, 2022.

Sándor Hunyadi –Veronika Rudolf –Orsolya Varró (Editors): Micae mediaevales XI. [11th Conference Volume of the Medieval Studies Doctoral Conference] Budapest: Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, 2023.
Sándor Hunyadi –Kornél Illés –Veronika Rudolf (Editors): Micae mediaevales XII. [12th Conference Proceedings of the Medieval Studies Doctoral Conference.] Budapest: Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Doctoral School of History, 2023.

Presented by **Veronika Novák** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Medieval History)

17:45 **Marianne Sággy Award Ceremony**

June 2nd, Friday

9:00 **Section V** – chaired by **Dániel Pócs** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Medieval, Renaissance and Baroque Art)

9:00 **Edina Szathmári** (Eötvös Loránd University): The Parish Church of Saint Michael in Cluj in the Light of Written Sources

9:15 **Sára Bíbor Sziklai** (Liszt Ferenc Academy of Music): The Spiš Fragment (Budapest, National Széchényi Library, H-Bn lat. 534) in the Light of the

Central European Polyphony of the Time Period

9:30 **Kata Hári** (Eötvös Loránd University): *'Tunc gaudent anime sibi quia bonum datur omne'*: a Mysterious Image of the Forty-Page

Blockbook *Biblia Pauperum*

9:45 Debate

10:05 Coffee break

10:20 **Section VI** – chaired by **József Laszlovszky** (Central European University, Department of Medieval Studies)

10:20 **Andrei Octavian Fărcaș** (Babeș-Bolyai University): *Hungaricus Equus*. Horses in Medieval Hungary between the 9th and 15th Centuries

10:35 **Tamás Magdus** (Katona József Múzeum): Coin out of Sand. A 13th Century Armenian Coin from Bugac-Felsőmonostor

10:50 **Enikő Kovács** (Eötvös Loránd University): H359 Denar of Stephen V

11:05 **Jason Snider** (Central European University): Cui Bono? Examining the Evidence in the Mystery of the Redwitz/Dan II Coins

11:20 Debate

11:50 Lunch break

13:00 **Section VII** – chaired by **Bence Péterfi** (Eötvös Loránd Research Network, Research Centre for Humanities, Institute of History)

13:00 **Benjámín Borbás** (Eötvös Loránd University): Privilege on Plunder: The Military Orders and the Importance of Loot during the Crusades

13:15 **Tobias Heil** (Masaryk University Brno): News about the Hussite War in the Political Communication of the Imperial City Nuremberg

13:30 **Zoltán Véber** (University of Debrecen): The Hungarian Aspects of the War between Ragusa and the Duke of Saint Sava (1451–1454)

13:45 **Samuel Beňa** (Central European University): A Medieval Military Devolution? The Demands of Warfare and their Impact on Bohemia during the Reign of George of Poděbrady (1458–1471)

14:00 Debate

14:30 **Coffee break**

14:45 **Section VIII** – chaired by **Péter Molnár** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Ancient and Medieval Philosophy)

14:45 **Annamária Kovács** (Eötvös Loránd University): The Purifying Fire of Aristotle. The Reception of Aristotelian Philosophy and the Theological-Philosophical Transmission of Knowledge in Medieval Hungary

15:00 **Anna Porkoláb** (Eötvös Loránd University): The Art of Speaking and Listening: The *Liber de Doctrina Dicendi et Tacendi* and its Late Medieval French Transcription

15:15 **Máté Vas** (Eötvös Loránd University): The Possibility to Examine the Masculinity in the Autobiography of Emperor Charles IV

15:30 **Kornél András Illés** (Eötvös Loránd University): John Hunyadi, Appius Claudius and the Fabii: Using Roman History as Political Capital in Late Medieval Hungary

15:45 Debate

16:15 **Coffee break**

16:30 **Plenary Lecture II**

Chaired by **Gábor Thoroczky** (Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Department of Medieval History)

István Tringli (Eötvös Loránd Research Network, Research Centre for Humanities, Institute of History): The Coronation Law of King Ulaszlo I of Hungary

17:15 **Closing Remarks – Gábor Thoroczky** (Faculty of Humanities, Eötvös
Loránd University, Department of Medieval History)

17:30 **Reception**

The Organizing Committee of the Conference: **Gábor Dreska, Tamás Körmendi,**
Veronika Novák

Doctoral Student Organizers: **Sándor Hunyadi, Virág Varga, Máté Vas**

Kovács Péter

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Történelem Segédtudományai Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezető: Bagi Dániel

Az investitúraharc problematikája a hazai és a nemzetközi (eszme)történetírásban

A gregoriánus egyházreform részeként kibontakozó investitúraharc a szakirodalom egyöntetű álláspontja szerint a középkori Európa legnagyobb szellemi és politikai küzdelmeként definiálható. Az investitúraharcok hatása az európai gondolkodástörténetre a modern történet- és társadalomtudományok szerint is elementáris volt: tulajdonképpen az egyházi és világi hatalom szétválasztási folyamatának kezdőpontjának tekinthető. Előadásomban azt járom körül, hogy a középkor legfontosabb intellektuális, politikaelméleti és teológiai vitája, amely elsősorban leveleken, pamfleteken és történeti-irodalmi alkotásokon alapult, hogyan és milyen módon jelent meg a hazai és nemzetközi (eszme)történetírásban. Előadásomban kísérletet teszek arra, hogy az eltérő szaktudományok megközelítését egy interdiszciplináris szemléletmóddá összegyúrva, a legfrissebb nemzetközi kutatásokkal kiegészítve mutassam be az investitúraharc tudományos interpretációit.

Péter Kovács

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Auxiliary Studies of History Doctoral Programme, 1st year

Supervisor: Dániel Bagi

The Investiture Controversy in Hungarian and International Historiography

According to the unanimous view of the literature, the intestine struggle that unfolded as part of the Gregorian church reform can be defined as the greatest intellectual and political struggle of medieval Europe. The impact of the Investiture Contest on the history of European thought is also considered by modern historians and social scientists to have been elementary: it can be seen as the starting point of a process of separation of ecclesiastical and secular power. In my lecture, I will explore how and in what way the most important intellectual, political-theoretical and theological debates of the Middle Ages, which were based primarily on letters, pamphlets and historical-literary works, were represented in domestic and international historiography. In my presentation I will attempt to bring together the approaches of different disciplines into an interdisciplinary approach, complemented by the latest international research, to present scholarly interpretations of the Investiture Controversy.

Hunyadi Sándor

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori Magyar Történelem Doktori Program, 4. évfolyam

Témavezető: Thoroczkay Gábor

Ismerték-e az 1161. és 1169. évi konkordátumokat I. Károly korában? Gondolatok egy 1339. évi adat nyomán

A hazai kutatás már sokszor és alaposan körüljárta a két egyezmény keletkezésének folyamatát, valamint azoknak az európai folyamatokba való illeszkedését, a bennük kimutatható egyházpolitikai jogokat és azok eredetét, valamint magának a két dokumentumnak a kérdését is, azonban ennél jóval kevesebb figyelmet kapott a konkordátumok utóélete. Előadásomban a konkordátumok tartalmának rövid ismertetése után azok utóéletének bemutatására törekszem két problémakörön keresztül. Először a konkordátumok későbbi (konkrét) említésének hiányára keresem a választ, amelyet a szakirodalom is érintett már a konkordátumok hitelessége kapcsán, manapság azonban Deér József és Szentirmai Sándor eredményei nyomán két olyan – egymástól nem teljesen független – válasz is megfogalmazható, amelyek alapján a konkordátumok hiteleseknek tekinthetők. Ezt követően azokat az általam ismert forráshelyeket szeretném áttekinteni, amelyek tartalma véleményem szerint rokonítható az 1169. évi konkordátum pontjaival, így felveti annak lehetőségét, hogy a konkrét említések hiánya ellenére mind a magyar királyok, mind a Szentszék tisztában volt az egykori konkordátumok tartalmával.

Sándor Hunyadi

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval Hungarian History Doctoral Programme, 4th year

Supervisor: Gábor Thoroczky

Did King Charles I Know about the Concordats of 1161 and 1169? Thoughts Based on Data from 1339

According to the nearly unanimous opinion of our historiography, two concordats were made in the 1160s that regulated the relationship between the Kingdom of Hungary and the Holy See. Domestic research has already thoroughly examined the process of the creation of the two agreements, as well as their integration into European processes, the ecclesiastical political rights that can be detected in them and their origins, as well as the question of the two documents themselves. However, much less attention has been paid to the aftermath of the concordats. In my presentation, after a brief description of the content of the concordats, I will try to present their aftermath through two problem areas. First, I am looking for an answer to the lack of later (specific) mentions of the concordats, which has already been addressed by the literature in connection with the authenticity of the concordats. However, based on the results of József Deér and Sándor Szentirmai, two answers can be formulated that are not completely independent of each other and according to which the concordats can be considered authentic. After that, I would like to review those sources known to me whose content can be related to the points of the 1169 concordat in my opinion, thus, raising the possibility that despite the lack of specific mentions, both the Hungarian kings and the Holy See were aware of the content of the former concordats.

Petar Josipović

Belgrádi Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelem Tanszék, 2. évfolyam

Témavezető: Smilja Marjanović-Dušanić

Szent István kultuszának kisajátítása a középkori bosnyák államban – Stratégiák, modellek, eszközök

Szent István kultusza kétségkívül prominens pozíciót foglalt el a középkori szerb államban Nemanja István nagyzsupán uralma óta. A Nemanja családnak a kultusz iránt mutatott devóciója nyilvánvalónak mondható a személyes kegyesség és egy összetett uralkodói ideológia tükrében is. Miután 1371-ben politikai úr keletkezett a szerb államban, a Nemanja uralkodói ideológia felismerhető elemeinek a kisajátítása figyelhető meg mint folyamat. Ez a politikai fölényt megszerezni kívánók körében Szent István egyre széleskörűbb megünneplésével fejeződött ki. Az aspiránsok egyike I. Tvrtko bosnyák király volt, aki azzal érzékeltette és erősítette meg a *translation regnare* vonatkozó szándékát, hogy uralkodóként felvette az István nevet, amikor 1377-ben megkoronázták – de a folyamat némely oklevelében is megfigyelhető. Ezúttal arra teszünk kísérletet, hogy Szent István kultuszának a középkori bosnyák államon belüli kisajátítását vizsgáljuk meg Tvrtko király okleveleinek elemzése, valamint a stratégiák, a modellek és az eszközök értelmezése által, melyeket alkalmazott ebben a folyamatban. Ilyennek tekinthető egy Szent Istvánról elnevezett város alapítása vagy épp a személyes és az uralkodói kegyesség közelségének hangsúlyos mivolta a középkori Délkelet-Európában.

Petar Josipović

University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Department of History, 2nd year

Supervisor: Smilja Marjanović-Dušanić

The Appropriation of the Cult of St. Stephen in the Medieval Bosnian State – Strategies, Models, and Means

The cult of St. Stephen undoubtedly occupied a prominent position in the medieval Serbian state since the reign of the great župan Stephen Nemanja. The devotion of the ruling Nemanjić family to this cult was evident both in personal piety and in the realm of a complex ruling ideology. After the emergence of a political vacuum in the Serbian state after 1371, there was a process of appropriation of recognizable elements of the Nemanjić ruling ideology, reflected in the increasingly widespread celebration of the cult of St. Stephen among aspirants to political supremacy. One of them was King Tvrtko I of Bosnia, who expressed and affirmed his intentions of *translatio regni* by adopting the ruler's name Stephen at his royal coronation in 1377 – a process that is also visible in some of his royal charters. On this occasion, we will attempt to examine the appropriation of the cult of St. Stephen in the medieval Bosnian state by analyzing some of King Tvrtko's charters, interpreting the strategies, models, and means he employed in this process, such as the founding of a city named after St. Stephen, and highlighting the essential closeness of personal and sovereign piety in medieval Southeastern Europe.

Galambosi Péter

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori Magyar Történelem Doktori Program, doktorjelölt

Témavezető: Thoroczkay Gábor

Aranyadók a Szepességben és a szlávok kiváltságai

A Szepesség a középkori Magyar Királyság egyedülálló régiója volt, melynek társadalmát különböző nyelvi és kulturális hatások formálták. Míg azonban a történettudomány kiemelt figyelmet szentelt a szász közösség kulturális örökségének, s társadalomtörténeti jelentőségének megfelelően számontartotta a tizlándzsás nemességet is, addig a szepesi aranyadók helyzetének beható vizsgálatával adós maradt. A 20. század elején kialakult tudományos kép szerint az aranyadók „szabad telepesbérlek” voltak (Fekete Nagy Antal), a modern kutatás pedig azt hangsúlyozta, hogy a forrásokban aranyadóként feltűnő személyek egyúttal valamely más jogállású közösség tagjai is voltak (Zsoldos Attila). Azt a kérdést ugyanakkor, hogy maga a birtokjogi forma honnan eredhetett, a kutatás eddig nem tette fel. Előadásomban erre keresem a választ. A vonatkozó adatok által kirajzolt időrend és az érintett birtokok földrajzi fekvése nyomán bemutatom, hogy az aranyadási feltételhez kötött birtokjog a 13. század második felében a Hernád völgyében alakult ki. Ezt követően a régió település- és társadalomtörténeti fejlődésének tükrében amellettt érvelek, hogy az aranyfizetéshez kötött birtoklási forma a Szepességben egykor politikailag megszervezni kívánt szlávok kiváltságaiból származhatott, amely a szláv jogállás feloldódását követően új helyet talált magának az Árpád-kor végére kialakult helyi társadalmi rendben.

Péter Galambosi

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval Hungarian History Doctoral Programme, PhD candidate

Supervisor: Gábor Thoroczky

Auridators in Scepus and the Privileges of the Slavs

Scepus was a unique region of the medieval Hungarian Kingdom, as its society was formed by different ethnic and linguistic influences. Previous research has paid much attention to the cultural heritage of the Saxons, and the social status of the lancers, but the history of the group called *auridators* in the sources has received less interest. According to research in the early 20th century, the *auridators* were a kind of free tenants (Antal Fekete Nagy), while in contrast the modern research emphasizes that the persons mentioned as *auridator* in the sources often belonged to different social groups at the same time (Attila Zsoldos). However, the origins of this type of possessory right was never analyzed. In this presentation I attempt to respond to this question. Based on the chronology drawn by the data and the location of the concerned estates I show that the conditional right of possession subject to paying tax with gold emerged in the second half of the thirteenth century in the valley of Hernád. Then, by the tendencies of the region's social development I argue that the possessory right of the *auridators* might come from the liberties of the Slavs, whom the kings had tried to organize as an autonomous political group in the middle of the thirteenth century, but their status dissolved in a short time within the frameworks of the region's social development.

Varga Virág

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Történelem Segédtudományai Doktori Program, 3. évfolyam

Témavezető: Körmendi Tamás

A Türje nembeli Szentgrótiak a 13. század második felében és a 14. század elején

A 13. századi Magyar Királyság oligarchacsaládainak és a szerviensi réteg kialakulásának vizsgálatához képest eddig háttérbe szorult középkorkutatásunkban annak az előkelő rétegnek a tanulmányozása, amely az oligarchák és a szerviensek között helyezkedett el: a tartományuraságok időszakában országos vagy udvari méltóságviselőket, illetve megyésispánokat adó, de az oligarchák közé nem emelkedő főúri nemzetségeké. Az előadás egy tágabb kutatás részét képezi: ennek során a szóban forgó társadalmi réteghez tartozó, elsősorban a Nyugat-Dunántúlon birtokló főúri nemzetségekről készítek esettanulmányokat okleveles forrásbázis alapján. A nem oligarcha, de jelentős tisztség(ek)et betöltő főúri nemzetségekkel kapcsolatban számos kérdés felmerül: hogyan helyezkedtek a mindenkori uralkodó és a tartományurak küzdelmének idején? Betagozódtak-e valamely oligarchacsalád familiájába? Miért nem sikerült tartományuraságot kiépíteniük? Milyen volt társadalmi kapcsolatrendszerük? Birtokaik és tisztségeik révén mekkora mozgásterük volt a magyar politikai életben? A Zala megyei törzsbirtokokkal rendelkező Türje nemzetség különösen érdemes a vizsgálatra, mert több hasonló társadalmi súlyú nemzetséggel ellentétben e genus esetében inkább leívelő tendenciát figyelhetünk meg a társadalmi jelentőség és politikai szerepvállalás tekintetében a 13. század második felében a század első feléhez képest. Az előadásban elsősorban a nemzetség Szentgróti-ágát mutatom be: a nemzetségtagok genealógiájának, birtokainak és tisztségeinek ismertetése mellett kitérek a Béri-ággal való kapcsolatukra is, illetve végigkövetem a már említett leívelő tendenciát, és elemzem ennek okait.

Virág Varga

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Auxiliary Studies of History Doctoral Programme, 3rd year

Supervisor: Tamás Körmendi

The Szentgróti Family of the Túrje Kindred in the Second Half of the 13th Century and the Early 14th Century

Compared to the study of the oligarchs and the layer of royal servitors in the 13th century Kingdom of Hungary, the study of the noble layer between the oligarchs and the royal servitors has been marginalised in our research of Hungary's medieval period: the systematic study of the noble kindreds that gave major baronial offices in the period of the oligarchical provinces, but did not rise to the rank of oligarchs, is still missing. This presentation is part of a larger research project based on charters, in which I will present case studies of noble kindreds belonging to this social status, mainly in Western Transdanubia. A number of questions arise in relation to the non-oligarchic noble kindreds holding important offices. How were they positioned during the struggle between the king and the oligarchs? Were they part of a *familia* of an oligarch? Why did they fail to establish an oligarchical province? What were their social networks like? How much room for mobility did they have in Hungarian political life through their estates and offices? The Túrje kindred, with its estates in Zala County, is particularly worthy of study because, in the case of this kindred, compared to other kindreds, we can observe a rather downward trend in terms of social importance and political involvement in the second half of the 13th century compared to the first half of the century. In this presentation I will focus on the Szentgróti family of the kindred. I will describe the genealogy of the members of the kindred, their estates and offices. In addition, I will also discuss their relationship with the Béri family of the kindred, and trace the aforementioned downward trend and analyse the reasons for it.

Majláthné Sipos Csilla

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola,
Történelmi Doktori Program, 3. évfolyam

Témavezetők: F. Romhányi Beatrix, Gulyás László Szabolcs

Regionalitás és átrendeződés – A Felső- és Közép-Tisza-vidék településeinek gazdasági szerepe a 13–16. században

A középkor és kora újkor során a tiszai Alföld tájhasználatát jelentős regionális eltérések jellemezték. Különösen jól példázza ezt a 13–16. század közötti Felső- és Közép-Tisza-vidék, ahol a természetföldrajzi viszonyok és a hozzájuk kötődő gazdálkodási lehetőségek is nagy változatosságot mutattak. A Tisza egyes szakaszain ugyanis eltérő módon használták az ártereket, bizonyos gazdálkodási formák pedig csak egyes településcsoportok forrásaiban szerepelnek. A legjellemzőbb tájhasználati módokat tekintve átmeneti zónák is azonosíthatók a két vizsgált Tisza-szakasz mentén. Bizonyos települések folyami átkelőkként és/vagy kereskedelmi központokként töltötték be kiemelkedő szerepet, míg mások a hozzájuk kapcsolódó sajátos gazdasági tevékenység miatt érdemelnek különös figyelmet. Számos olyan település szerepel ugyanis az 1330-as évek pápai tizedjegyzékeiben, melyek a Kubinyi András által kidolgozott centralitási pontrendszer alapján is értékelhetők, így lehetőség nyílik regionális jelentőségük időrendi elemzésére is. Ezzel a felső és középső Tisza mentén is kimutatható, hogy az 1330-as évek és a 16. század közötti időszakban a településfejlődésben jelentős változások, átrendeződések mentek végbe, melyek többek között a mezővárosiasodás folyamatában is szerepet játszottak. Mi magyarázza ezt az átalakulást, és milyen okok vezethettek egyes régiók felemelkedéséhez vagy jelentőségük elvesztéséhez? Milyen összefüggések fedezhetők fel a vizsgált időszak gazdasági jelenségei és az egyes régiók településeinek fejlettsége között? Láthatók-e párhuzamok a vizsgált települések és más alföldi mezővárosok fejlődése között? Előadásomban többek között ezekre a kérdésekre keresem a választ.

Csilla Majláthné Sipos

University of Debrecen, Faculty of Humanities, Doctoral School of History and Ethnology,
History Doctoral Programme, 3rd year

Supervisors: Beatrix F. Romhányi, László Szabolcs Gulyás

Regionality and Reorganization – The Economic Role of the Settlements in the Upper and Middle Tisza Region between the 13th and 16th Centuries

During the Middle Ages and the early modern period, the landscape use of the Great Hungarian Plain near the river Tisza was characterized by significant regional differences. This is particularly well exemplified by the 13th–16th century Upper and Middle Tisza region, where the natural geographical conditions and the opportunities of land use also showed great diversity. In some sections of the Tisza, floodplains were used in different ways, and certain management forms can be found only in the sources of some settlement groups. Considering the most characteristic types of landscape use, transition zones can also be identified along the two examined sections of the Tisza. Certain settlements functioned as river crossings and/or trade centres, while others deserve special attention due to the specific economic activity associated with them. Many of these settlements are listed in the papal tithe registers of the 1330s, which can also be evaluated by the centrality point system developed by András Kubinyi. Thus, it is also possible to analyse their regional importance chronologically. With this investigation, it can be shown that in the period between the 1330s and the 16th century significant changes and reorganizations took place in the settlement development along the Upper and Middle Tisza, which, among other things, played an important role in market town development. What explains this transformation and what reasons led to the rise of certain regions or to their loss of importance? What kind of correlations can be discovered between the economic phenomena of the examined period and the settlement development of each region? Are there any parallels between the development of the investigated settlements and other market towns of the Great Plain? In my presentation, I am looking for answers to these questions.

Szokola László

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori Magyar Történelem Doktori Program, doktorjelölt

Témavezetők: Draskóczy István, F. Romhányi Beatrix

Eperjes város katonasága a késő középkorban

Előadásomban a Magyar Királyság északkeleti régiójának egyik jelentős városának, Eperjesnek a 15. század végi és 16. század eleji katonaságát kívánom vizsgálni nemcsak magyarországi, hanem közép-európai kontextusban. Első pillantásra a választás meglepőnek tűnhet. Az eperjesi levéltár forrásanyaga ugyanis Pozsonnyal és Bártfával összehasonlítva nem tűnik jelentősnek, illetve olyan különleges források sem maradtak fenn benne, mint a soproni mustrajegyzékek, vagy a körmöcbányai és besztercebányai rendtartások, emellett a városnak olyan aktív katonai tevékenységet sem kellett kifejtenie, mint az erdélyi szász városoknak, továbbá a városból származó zsoldosok sem jelennek meg a külföldi zsoldoslistákban, ellentétben a kassai gyökerű katonákkal. Eperjes különlegességét az időben jól eloszló, és a város által felbérelt katonák társadalmi és etnikai sokféleségét reprezentáló zsoldos-összeírásai adják, amelyek bemutatása jelen előadásomnak a gerincét fogja képezni. Ezen összeírások egy igen jelentős része közvetlenül az eperjesi levéltárból származik, és a magyar szakirodalomban teljesen ismeretlen.

László Szokola

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval Hungarian History Programme, PhD candidate

Supervisors: István Draskóczy, Beatrix F. Romhányi

The Military of the Town of Eperjes (Prešov) in the Late Middle Ages

The aim of my presentation is to examine the military organization of Eperjes (today Prešov, Slovakia), an important town in the northeastern region of the Kingdom of Hungary, in the second half of the 15th and the early 16th century in a wider comparative context of Central Europe. The chosen topic may seem surprising at first glance, since compared to other towns of the medieval Kingdom of Hungary, the archives of Eperjes do not contain any unique sources (e.g. military regulations) related to the military organization of the town, nor is the number of sources connected to the town in general particularly significant. However, the number of mercenary registers in the town's sources is considerable. By examining and identifying the names of the individuals listed in these rolls, complemented by sporadic entries in other sources on the town, we can draw conclusions about the ethnic and social background of the soldiers in the town's mercenary service, and thus gain a better understanding of how the urban military was recruited.

Berkes Orsolya

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Ruzisztika Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezető: Bagi Dániel

A Kijevi Rusz mint mesterségesen megalkotott fogalom

A Kijevi Rusz a historiográfiai kutatások során megalkotott mesterséges fogalom, mely a 9–13. századig fennálló Rusz államalakulatnak vált a megnevezésévé. Kijev a 9–13. századig tartó időszakban gazdasági-politikai, majd konfeszionális központként működött. A nagyfejedelmi székhely kiemelkedő szerepének köszönhetően honosodott meg a középkori forrásokban Rusznak vagy Ruszok földjének nevezett terület Kijevi Ruszként való megnevezése a historiográfiai kutatásokban. Az előadás betekintést kínál a jelenleg is tartó kutatásokba, mely a Kijevi Rusz mint mesterséges fogalom okait tárja fel.

Orsolya Berkes

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Russian Studies

Doctoral Programme, 1st year

Supervisor: Dániel Bagi

Kievan Rus as an Artificial Scholarly Term

Kievan Rus is an artificial scholarly term, or even concept, created and established by historiographical research. It became the name of the Rus state that existed from the 9th to the 13th century. In the examined period, Kyiv functioned as an economic-political and then a confessional center. Due to the prominent role of the Grand Prince of Kyiv, the name of the area, which in medieval sources was called 'Rus' or the 'land of the Russians', became referred to as 'Kievan Rus' in historiographical research. The presentation seeks to provide an insight into ongoing research that can reveal the main scientific reasons for 'Kievan Rus' as an artificial scholarly term.

Nino Kakalashvili

Ivane Javakhishvili Tbiliszi Állami Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Történelemtudományi Doktori Iskola, Georgia Történelme Doktori Program, 2. évfolyam
Témavezető: Leri Tavadze

A kunok georgiai és magyarországi letelepítésének kérdése

A kunok (vagy más forrásokban kipcsakok) az egyes államokkal más-más kapcsolatot ápoltak. Nem sok információ maradt fenn a középkori Georgiában élő kunokról, ami nehezíti a kutatást, de ha tanulmányozzuk, hogy milyen volt a kunok kapcsolata a többi állammal, kiküszöbölhető a probléma, és betölthető az ezzel kapcsolatos űr. Nagyfokú hasonlóságot figyelhetünk meg a kunok Georgiával és Magyarországgal fenntartott kapcsolatában. Több kérdés is felvethető a kunok georgiai és magyarországi letelepítésével kapcsolatban. Elsőként említhetjük a letelepítésük okait. A kunok letelepítésének fő indoka mind Georgiában, mind Magyarországon a katonai erejük és tapasztalatuk volt. A kunok függtek az uralkodótól, és támaszt jelentettek a számára. A kunok segítségével IV. (Építő) Dávid király (1089–1125) kiűzte a szeldsuktörököket Georgiából, és megerősítette az országot. A kunok letelepítése után az uralkodók kevésbé függtek saját hadseregüktől. Az is fontos kérdés, hogy hol telepítették le a kunokat. Georgiában elszórtan került sor erre, az ország középső, valamint határ menti területein éltek a kunok. Magyarországon más volt a kunok megoszlása: csoportosan telepítették le őket. Ellenérzéseket tápláltak azzal kapcsolatban, hogy az országban elszórtan éljenek. Georgiában nem voltak konfliktusok a kunok letelepülését illetően. Előadásunkban a szóban forgó különbségek okait mutatjuk be. A kunok letelepítésének pozitív és negatív következményei is voltak. Utóbbiak közt említhető, hogy olykor megtámadták, kirabolták és foglyul ejtették a helyi lakosokat. A georgiai és a magyar források egyaránt beszámolnak ezekről a konfliktusokról, valamint a nép elleni támadásokról is. Az összetűzések ellenére a kunok fontos szerepet játszottak Georgia 12–14. századi történelmében. Összehasonlító elemzésünkkel tehát a kunok letelepítésének okait szeretnénk bemutatni, valamint a nekik biztosított területeket leírni. Elemezni fogjuk a kunok szerepét mindkét ország történelmében, továbbá bemutatjuk, hogy milyen kapcsolatban álltak Georgiával és Magyarországgal.

Nino Kakalashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, History of Georgia Doctoral Programme, 2nd year

Supervisor: Leri Tavadze

The Issue of Qipchaqs Settlement in Georgia and Hungary

The relations of Qipchaqs with other countries were different. There is not much information about Qipchaqs living in Georgia, which in turn complicates the research, but by studying the relations of the Qipchaqs with other countries, it is possible to eliminate this problem and fill the existing gap. The great similarities can be observed in the relations of Qipchaqs with Georgia and Hungary. Several issues can be presented regarding the settlement of the Qipchaqs in Georgia and Hungary. First is the reasons of their settlements. The main reason of Qipchaqs settlement in Georgia as well as in Hungary was their military skills and experience. Qipchaqs depended on the king and represented king's support force. With the help of Qipchaqs king Davit IV Aghmashenebeli expelled the Seljuk Turks from Georgia and strengthened the country. After the settlement of Qipchaqs the kings were less dependent on the feudal army. It is also important where they settled the Qipchaqs. In Georgia Qipchaqs were settled dispersed in the country. They lived in the middle areas of Georgia as well as in border areas. The situation is different in this regard in Hungary. In Hungary Qipchaqs were settled in groups. They were opposed to live dispersed in the country. In Georgia there were not any conflicts about the issue of settlements of Qipchaqs. We want to present the reasons for these differences. The settlement of Qipchaqs had both positive and negative consequences. They attacked, robbed and captured the local population. Georgian and Hungarian historical sources tell us about this conflict and their attacks on the local population. Despite these conflicts, Qipchaqs played an important role in the history of Georgia during 12-14th centuries. Thus, with this comparative study we want to present the reasons of Qipchaqs settlement, also to determine the territories given to them for living. There will be discussion of the role of Qipchaqs in the history of both countries. We will present what kind of relationship Qipchaqs had with Georgia and Hungary.

Jack R. Wilson

Közép-európai Egyetem, Középkor Tanszék, Késő Antikvitás, Középkor és Kora Újkor
Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezetők: Nagy Balázs, Laszlovszky József

*Az európai–mongol kapcsolatok vizsgálata mint az Arany Horda határpolitikájának és
külsőkapcsolatainak egyik aspektusa (1242–1313)*

Európa interakcióit a Mongol Birodalommal és annak 1260 utáni utódállamaival (főképp az Arany Hordával, mely a mai Ukrajna, Oroszország és Kazahsztán területét uralta) a legtöbbször egyfajta elszigeteltségben mutatták be, vagy pedig egy európai szemszögből keretezték. A kutatók néha akaratlanul is úgy ábrázolták Európa és a mongol kánságok kapcsolatát, mintha az némiképp eltérne a mongolok más területekkel kialakított kötelékeitől, sőt előfordul, hogy akár még figyelmen kívül is hagyják más határterületekhez képest. Ezért az ismertetett szemlélet helyett úgy próbálom meg a 13. századi kapcsolatokat kontextusba helyezni, hogy az Arany Horda szomszédaival folytatott interakcióinak tágabb viszonyrendszerét veszem figyelembe. Az 1240-es évekbeli, Közép-Európa ellen zajló erőszakos támadásoktól egészen Üzbég kán 1313. évi trónra lépéséig mutatom be, hogy az Arany Horda európai kapcsolatai hogyan illeszkedtek a kánság törekvései közé, különösen a nagy hatalmú Möngke Temür kán (1266–1280/82) által előírtakról van szó. Jelesül a kánok azon erőfeszítései közé, hogy a határvidékek felett erősebb ellenőrzést gyakoroljanak, és a szomszédaikat adófizetői viszonyokba kényszerítsék. Ez a kísérlet arról szól, hogy a függetlenné vált Arany Horda megerősödjön, és végeláthatatlan határai megszilárduljanak, miközben a jövőbeni hódítások iránti elhivatottság is megmaradt. Végül az Arany Horda szomszédaival ápolt kapcsolatát úgy szándékozom vizsgálni, hogy összehasonlító céllal áttekintem, a többi kánság (a Jüan-dinasztia, a Csagatáj Kánság és az Ilkhanátus) saját szomszédaival (a délkelet-ázsiai hatalmakkal, a Delhi Szultánsággal és az egyiptomi Mamlúk Szultánsággal) milyen kapcsolatot ápolt, és irányukba milyen külpolitikát folytatott.

Jack R. Wilson

Central European University, Department of Medieval Studies, PhD in Late Antique, Medieval and Early Modern Studies Doctoral Programme, 1st year

Supervisors: Balázs Nagy, József Laszlovszky

European-Mongol Relations as an Aspect of Golden Horde Border Policies and Foreign Relations, 1242–1313

European interactions with the Mongol Empire and its successor states after 1260 (most notably the Golden Horde, the khanate ruling today's Ukraine, Russia and Kazakhstan) are usually framed in isolation, or from European perspectives. Sometimes inadvertently, they portray Europe's position vis-a-vis the Mongol khanates as somehow distinct from Mongol relations with other states, or even overlooked compared other frontiers. I will instead place this relationship within the context of the Golden Horde's interactions with its neighbours over the thirteenth century. Tracing from the violent attacks on Central Europe in the 1240s through to the ascension of Öz Beğ Khan in 1313, I will demonstrate how the Golden Horde's European relationship fit into this khanate's priorities, particularly as outlined by the powerful Khan Möngke-Temür (r.1266–1280/82). Namely, efforts by the khans to strengthen control over border areas, and induce neighbours into tributary relationships – an effort to consolidate the newly independent Golden Horde and define its immense borders, while still retaining a dedication to a future conquest. Comparison will also be made to other khanates' (Yuan Dynasty, Chagatai Khanate, Ilkhanate) relationships and foreign policies with their own neighbours (South-East Asian powers, Delhi Sultanate and Mamluk Sultanate of Egypt).

Adam Lubocki

Gdański Egyetem

Témavezetők: Marek Smoliński, Bagi Dániel

Magyar–lengyel dinasztikus kapcsolatok a magyar külpolitika összefüggésében a 10. és 11. század első felében

A kora középkor dinasztikus politikájának tanulmányozása rendkívül nehéz. A források csekély száma nem teszi lehetővé biztos, megkérdőjelezhetetlen következtetések levonását. A külpolitikáról tágabb összefüggésben alig lehet többet mondani. A kutatási problémák ellenére érdemes megpróbálkozni annak a kérdésnek a megválaszolásával, hogy a dinasztikus politika valóban hatással volt-e az uralkodók döntéseire, cselekedeteire. Más szóval: vajon a dinasztikus házasságok valóban szövetséget építettek-e ki a két állam között? Egy esettanulmányt fogok készíteni, így a magyar–lengyel kapcsolatokra összpontosítok. A kiindulópont a Magyarország és Lengyelország közötti egyes házasságok elemzése lesz a 10. század közepétől a 11. század közepéig. Ebben az esetben különösen fontos a házasság összefüggése, vagyis hogy szövetségkötési kísérlet volt-e vagy békeszerződés eredménye. Ezután a magyar uralkodók külpolitikáját szükséges elemezni, különös tekintettel a Piastok államára. Ez lehetővé teszi számunkra, hogy következtetéseket vonjunk le arra vonatkozóan, hogy van-e itt összefüggés.

Adam Lubocki

University of Gdańsk

Supervisors: Marek Smoliński, Dániel Bagi

The Hungarian-Polish Dynastic Relations in the Context of the Hungarian Foreign Policy in the First Half of the 10th and 11th Centuries

Studying the dynastic politics of the Early Middle Ages is extremely challenging. The scarcity of sources makes it difficult to draw definite and unquestionable conclusions. Very little can be said about foreign policy in a broader context. Despite the research problems, it is worth attempting to answer the question of whether dynastic politics truly influenced the decisions and actions of rulers. In other words, did dynastic marriages indeed build alliances between the two states? I will conduct a case study focusing on Hungarian-Polish relations. The starting point will be the analysis of certain marriages between Hungary and Poland from the mid-10th century to the mid-11th century. Here, the connection between marriage and alliance is particularly important, whether it was an attempt at forging an alliance or the result of a peace treaty. Thereafter, it is necessary to analyze the foreign policy of Hungarian rulers, with special attention to the Piast dynasty. This will allow us to draw conclusions regarding the existence of any correlations.

Novák Bálint

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori Magyar Történelem Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezető: Klaniczay Gábor

Forrás vagy dekoráció? A klosterneuburgi Babenberg-faliszőnyeg és forrásai

A Babenberg-genealógia legjelentősebb darabja az ún. Sunthaym-tábla. Az 1491-ben készült munka – amelyet 8 nagy és 65 kisebb iniciálé díszít – Ravensburgból került Klosterneuburgba. A férfi családtagok 27 keményfatáblás, temperaalapú ábrázoláson kaptak helyet. Ámde felmerül a kérdés, milyen írott forrásokhoz köthető ez az impozáns műalkotás, és milyen kapcsolat van az apátsági múzeum ékét képező Babenberg-faliszőnyeggel. Az 1950-es évek elején Friedrich Eheim 11 szövegváltozatot azonosított, amelyeket az 1970-es években több kutató is megerősített. Ma 22 töredékes szövegváltozat ismert, amelyekből egy elveszett, és egyetlen XVI. századi nyomtatvány maradt ránk. Nyelvezetében a középbajor régióra jellemző elemek dominálnak, így a szövegvariánsok lelőhelye Bécs környékén és az alsó-ausztriai térségben keresendő. Az eredeti archetypus elveszett, azonban Edith Kapeller 2021-es disszertációjában a két legközelebbi szöveget a klosterneuburgi Sunthaym-táblában és egy Bázelen kelt ősnymtatványban azonosítja. A Sunthaym-tábla az eredeti szövegvariáns alapján készülhetett, ám a közelmúltban előkerült 3 új szövegrészlet és a bázeli kézirat egyes fejezetei alapján összesen 18 szövegváltozat azonosítható. Ezek közül a Sunthaym-tábla 6, a bázeli ősnymtatvány pedig 12 szövegváltozat forrásaként szolgált – közvetett vagy közvetlen módon. Ugyanakkor az évszázadokon keresztül másolt verziók korántsem mindegyike ismert, így előadásom célja az új források ismertetése és az eredeti szövegre mutató sztemmatikai háló felrajzolása.

Bálint Novák

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval Hungarian History Doctoral Programme, 1st year

Supervisor: Gábor Klaniczay

Source or Secoration? The Babenberg Tapestry of Klosterneuburg and Its Sources

The most significant piece of the Babenberg genealogy is the so-called Sunthaym-table. This work, made in 1491, was transferred from Ravensburg to Klosterneuburg, decorated with 8 large and 65 smaller initials. The male family members were featured on 27 tempera-based depictions on hardwood boards. But the question arises, to what written sources can this imposing work of art be linked and what is its connection with the Babenberg Tapestry and which forms of the centerpiece belong to the abbey museum? In the early 1950s, Friedrich Eheim identified 11 text variants, which were confirmed by several researchers in the 1970s. Today, 22 fragmentary versions of the text are known, one of which is lost and the only one from the 16th century print survives for us. Its language is dominated by elements characteristic of the Central Bavarian region, so the source of the text variants is to be found in Vienna and Lower Austria. The original archetype is lost, but Edith Kapeller, in her 2021 dissertation, identifies the two closest texts as the Sunthaym-table from Klosterneuburg and an ancient print from Basel. The Sunthaym-table may have been made on the basis of the original text variant, but based on the three new text fragments found recently and individual chapters of the Basel manuscript, a total of 18 text variants can be identified. From these, the Sunthaym-table served as a source for six –indirectly or directly – and the original Basel print for 12 text versions. At the same time, not all of the versions copied over the centuries are known, so the purpose of my presentation is to describe the new sources and draw the lemmatic network pointing to the original text.

Marko Gavrilović

Belgrádi Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelem Tanszék, Középkori Történelem
Doktori Program, doktorjelölt

Témavezető: Nebojša Porčić

Lázár szerb fejedelem a nyugat-európai elbeszélő forrásokban (14–16. század)

Ebben a vizsgálatban az a célunk, hogy azonosítsuk és elemezzük azokat az értesüléseket, amelyeket Lázár szerb fejedelemről a nyugat-európai elbeszélő források közöltek a 14. század végétől a 16. század végéig. Továbbá azokat a politikai körülményeket is megvizsgáljuk, amelyek befolyásolták, hogy a Lázár fejedelemről szóló szöveghelyek miképpen épültek fel a nyugat-európai szerzők esetében. Ily módon azonosítani fogjuk azokat a csatornákat, amelyeken keresztül Nyugat-Európa egyes részeire eljutottak a Lázár fejedelemről szóló információk, illetve számba vesszük azokat az információforrásokat is, amelyek az egyes szerzők rendelkezésére álltak.

Marko Gavrilović

University of Belgrade, Faculty of Philosophy, History Department, History of the Middle Ages
Doctoral Programme, PhD candidate

Supervisor: Nebojša Porčić

Prince Lazar of Serbia in Western European Narrative Sources (14–16th Century)

In this examination, we will aim to identify and analyze news from western European narrative sources about Prince Lazar of Serbia, in the period from the end of the 14th to the end of the 16th century. Furthermore, we will examine the political context that influenced the construction of certain news about Prince Lazar by Western European authors. Thus, we will identify the channels through which information about the Prince Lazar reached certain parts of Western Europe, respectively, the sources of information that individual authors had at their disposal.

Szathmári Edina

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Filozófiatudományi Doktori Iskola, Művészettörténet Doktori Program, 2. évfolyam

Témavezető: Takács Imre

A kolozsvári Szent Mihály-templom az írott források tükrében

A művészettörténeti kutatást a 19. századtól foglalkoztatja a kolozsvári Szent Mihály-templom középkori építéstörténetének problémája, amely feldolgozása sok tekintetben lezáratlannak mondható. A probléma okozója az egymást váltó építőműhelyek feltérképezésének a bonyolultsága és az építkezésre vonatkozó írott források értelmezésének vagy hiányának problémája. A mai templom építésének kezdetéről sokan különbözőféleképpen vélekednek, minden esetben kiindulópontnak számít az 1349-ben, Avignonban kelt búcsúlevél, amely kibocsátása után, a 14. század harmadik negyedében kezdődhetett meg a templom építése a szentélyrésszel. A templom több periódusban épült a 16. század elejéig, amit megpróbálok lekövetni a források révén, összevetve azokat a fő forrással, az épülettel. A forráskutatás a templom építéstörténetének egyik legfontosabb vizsgálati módszere, ezért a kutatás fontos részét képezi a középkori írott források feltárása és újraértelmezése. A reformáció kora előtt kiadott okiratok leggyakrabban a plébánosokat említik, akik közül név szerint tizenötöt ismerünk. Az adatok egy nagyobb részét az oltárokra és kápolnákra vonatkozó képviselik, míg a konkrét építkezésekre vonatkozó iratok alkotják a legkisebb csoportot. A vizsgálathoz elsősorban az oklevéltárakban és okmánytárakban megjelent forrásszövegeket használtam, kiegészítve a listát három még publikálatlan irattal. A kutatás eredményeként sikerült tisztázni a kápolnák elnevezését és az oltárok számát, valamint részben sikerült az építés haladását lekövetni.

Edina Szathmári

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of Philosophy, Art History
Doctoral Programme, 2nd year

Supervisor: Imre Takács

The Parish Church of Saint Michael in Cluj in the Light of Written Sources

The architectural history of the church has been a subject of art historical research since the 19th century, and in many respects, it is still unresolved. The problem of its architectural history is caused by the complexity of mapping alternating construction sites and stages, which are present in several places at the same time and are therefore difficult to track. Many scholars have different opinions about the beginning of the construction of the present church, but in all cases, the starting point is a document from Avignon, dated 1349, after which, in the third quarter of the 14th century, the construction of the church with its chancel may have begun. The church was built over several periods until the beginning of the 16th century, which I tried to trace through written sources, comparing them with the building itself. The interpretation of written sources is one of the most important methods of the research of the church's construction history. The documents issued before the Reformation most often mention parish priests, of whom we know 15 by name. A larger proportion of the data reveals altars and chapels, while documents relating specifically to construction work form the smallest group. For the analysis, I mainly used published source collections, supplementing the list with three unpublished documents. As a result of the research, it was possible to clarify the names of the chapels and the number of altars, and to partially trace the progress of the construction, in order to obtain a fuller, more rounded understanding.

Sziklai Sára Bíbor

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Doktori Iskola,
Zenetudományi Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezető: Csörsz Rumen István

Előadás kapcsán külön köszönet: Gilányi Gabriellának

A Zsigmond-kori töredék (Országos Széchényi Könyvtár, Cod. Lat. 534) a korabeli közép-európai többszólamúság fényében

Az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött Zsigmond-kori töredéket annak 1971-es felfedezésekor hatalmas érdeklődés övezte. Különböző tudományterületek neves képviselői kutatták a forrást különböző szempontok szerint. Rajeczky Benjamin végezte el a zenei vizsgálatot, és a faksimile mellett 1972-ben közölte a töredéken látható művek modern kottás átírását is. Annak ellenére, hogy – mindössze hat csonka fóliónyi zenei anyagával! – a mai napig ez a hazai középkori többszólamúság legbővebb ismert emléke, ráadásul egyetlen olyan többszólamú forrásunk a korszakból, amely szinte bizonyosan magyarországi használatban állt, az elmúlt évtizedek itthoni kutatása a forrás jelentőségét szinte kizárólag a 3. fólió *verso* oldalán négy nyelven olvasható, kotta nélkül, csak szöveggel szereplő, egyszólamú népénekekben látta. Elsősorban annak jelenlétéből és jellegéből következtettek a keletkezés helyére és a forrás eredeti szerepére, funkciójára is. Most, nagyjából fél évszázaddal az első közlés után, érdemes lehet újra vizsgálat alá vonni a teljes töredéket, és áttekinteni abból a szempontból is, hogy a többszólamú tételek mennyiben tudják alátámasztani a Rajeczky óta publikált eredményeket. Miután a kéziratot összevetettük más, elsősorban cseh és lengyel területeken fennmaradt forrásokkal, láthatóvá válik, hogy mind külső megjelenésében, mind az őrzött zenei repertoárt tekintve hogyan illeszkedik a töredéken olvasható zenei anyag egy jól körülhatárolható, speciálisan közép-európai forráscsoportba.

Sára Bíbor Sziklai

Liszt Ferenc Academy of Music, Doctoral School of Liszt Ferenc Academy of Music,
Musicology Doctoral Programme, 1st year

Supervisor: Rumen István Csörsz

Special thanks for the presentation: Gabriella Gilányi

The Spiš Fragment (Budapest, National Széchényi Library, H-Bn lat. 534) in the Light of the Central European Polyphony of the Time Period

The *Spiš fragment* (in Hungarian it is known as *Zsigmond-kori töredék*, H-Bn lat. 534), a polyphonic fragment preserved in the National Széchényi Library, was the subject of great interest when it was discovered in 1971. Renowned scientists of various disciplines researched its source from different perspectives. Benjamin Rajeczky carried out the musical analysis and, in addition to the facsimile, published a modern transcription of the works on the fragments with musical notation in 1972. Despite the fact that the fragment – with only six truncated folios of music – is the largest known domestic record of medieval polyphony in Hungary to date, and the only polyphonic source from the period that was almost certainly in use in Hungary, research in recent decades has seen the significance of the source almost exclusively in the monophonic hymn in four languages on the verso side of folio 3, without musical notation and with text only. Its presence and character of the hymn were the main factors that led to conclusions about the place of origin and the original role and function of the source. Now, roughly half a century after its first publication, it may be worthwhile to re-examine the entire fragment and review it from the point of view of how far the polyphonic compositions can support the findings published since Rajeczky. After comparing the manuscript with other sources, mainly from the Bohemian and Polish regions, it becomes apparent how the musical material on the fragment fits into a well-defined, specifically Central European group of sources, both in terms of its external appearance and the musical repertoire preserved.

Hári Kata

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Filozófiatudományi Doktori Iskola, Művészettörténet Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezető: Endrődi Gábor

„Akkor örvend saját lelkében, mivel minden jó megadatik”, *avagy a negyvenlapos Biblia pauperum-blockbuch talányos .v.-fejezete*

A *blockbuch*, más néven táblanyomatos könyv a 15. század második felében megjelent új médium, ami a tipografikus nyomtatással közel egyidőben tűnt fel, németalföldi területen. A *blockbuchok* készítésekor az egyes oldalakat teljes egészében – tehát képet és szöveget együtt – vésték a dúcba, majd az így nyomtatott oldalakat fűzték könyvvé. Ennél fogva a médium különösen alkalmas volt gazdagon illusztrált művek kiadására. A megjelent művek egy része táblanyomatos formában jelent meg elsőként, míg másik részük rendelkezett kéziratossággal. Ez utóbbiak közé tartozik a leggyakrabban *Biblia pauperum*ként megnevezett képes Biblia is, aminek legkorábbi ismert kódexe 1300 körül készült. A *Biblia pauperum-blockbuch* negyvenlapos, Schreiber I-es, korai kiadásának a fennmaradt kéziratokkal való összevetése során világossá vált, hogy a *Biblia pauperum* esetében a *blockbuch* formátum a formai mellett tartalmi megújulást is hozott: több jelenet a negyvenlapos táblanyomatos kiadásban szerepelt elsőként a műben. Ezek egyike a .v.-fejezet, melynek központi ábrázolásán az előtte térdelő nőalakot megkoronázó Krisztus szerepel. A jelenet első pillantásra Mária megkoronázását jeleníti meg, azonban okkal feltételezhetjük, hogy a nőalak nem Mária, és a fejdísz nem a Mennyei Királynéjának koronája. Mi lehet a fejezet témája? És mit jelenthet ez a negyvenlapos *blockbuch*ba a kéziratossághoz képest újonnan bekerülő többi fejezet kontextusában? Előadásomban ezekre a kérdésekre keresem a választ.

Kata Hári

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of Philosophy, Art History
Doctoral Programme, 1st year

Supervisor: Gábor Endrődi

'Tunc gaudent anime sibi quia bonum datur omne': a Mysterious Image of the Forty-Page Blockbook *Biblia Pauperum*

The blockbook is a type of book that appeared first in the second half of the 15th century, approximately at the same time as typographic printing. The origin of this new medium is in the low countries. The characteristic of a blockbook is that each page (illustrations and text) has been printed from the same block. In a blockbook the imagery plays an important role, so this medium is suitable for publishing richly illustrated works. Some of the published blockbooks already have manuscript antecedents. One of these works is an illustrated typological Bible called *Biblia pauperum* (the first known manuscript of this opus is dated to around 1300). In my research, I made a comparison between the *Biblia pauperum* manuscripts and the blockbook (more specifically, the forty-page, Schreiber I edition). As a result, it turned out that for the *Biblia pauperum* the blockbook format was not a change in form only: there are some chapters that happen to be included exclusively in the blockbook, which means that they have changed the content as well. One of the newly involved chapters is on folio v. There in the middle, we can see Jesus, who is crowning a woman kneeling in front of him. Is this the coronation of Mary? It could be, but we have several reasons to assume that the kneeling woman is not the Virgin and that the crown does not refer to the Queen of Heaven. What is the subject of this page? And what can be the meaning of it in the context of the entire blockbook *Biblia pauperum*? I attempt to find answers to these questions.

Andrei Octavian Fărcaș

Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Történelem és Filozófia Kar, Népeșségtudományi és Kisebbségtörténeti Doktori Iskola, doktorjelölt

Témavezető: Tudor Sălăgean

Hungaricus Equus. Lovak a középkori Magyarországon a 9. és a 15. század között

A középkori Magyar Királyság dekrétumai nagy általánosságban protekcionista elveket tartalmaznak a lovak kereskedelmére vonatkozóan. Az egyik, Könyves Kálmán király (1074–1116) által kiadott dekrétum a magyar lovak vásárlásának tilalmát írja elő („*Nullus habitantium [...] hungaricum equum emere audeat*”). Jelen vizsgálat, mely doktori értekezésem részét képezi, azt a célt tűzte ki, hogy megállapítsa, vajon volt-e a magyar lovak közt egy külön fajta vagy tenyészet, és ha igen, hogyan fejlődött az a középkor során. Másfelől számba vettem a nehézlovasság Magyarországi megjelenését, szemben a steppei harcosok által hagyományosan használt könnyűlovassággal, és ezért azt a hipotézist vizsgáltam, hogy a nehézlovasság által használt lovak más fajtájúak voltak-e. Azért, hogy válaszokat találjak e kétirányú elemzés során, a publikált zooarcheológiai és archeogenetikai kutatásokból indulva ki interdiszciplináris megközelítést alkalmaztam, miközben az európai lófajták kialakulásáról, a steppei népek által teremtett hirtelen változásokról, valamint az újfajta európai nehézlovasság használta hadimén kitenyésztéséről értekezem. Emellett kitérek arra a széles körben vitatott kérdésre, amely a kései 9. és 10. századi honfoglaló magyar törzsek tarpán és akhal-teke lovaival kapcsolatos.

Andrei Octavian Fărcaș

Babeș-Bolyai University, Faculty of History and Philosophy, Doctoral School of Population Studies and History of Minorities, PhD candidate

Supervisor: Tudor Sălăgean

Hungaricus Equus. *Horses in Medieval Hungary between the 9th and 15th centuries*

The royal decrees of the medieval Kingdom of Hungary contain repeated protectionist policies regarding the trade with horses. One of them, issued by king Coloman, stipulates a ban on buying Hungarian horses (*'Nullus habitantium (...) hungaricum equum emere audeat'*). The aim of this study, as part of my doctoral thesis, is to ascertain whether there was a specific type (or breed?) of Hungarian horses, and how did it evolve throughout the medieval period. Moreover, considering the advent of heavy cavalry in Hungary, as opposed to the light cavalry used traditionally by the steppe warriors, I investigated the hypothesis that the horses used by heavy knights were of a different type. In order to find answers to this two-pronged analysis I used an interdisciplinary approach, following the published research in zooarchaeology and archaeogenetics, discussing the evolution of the European types of horses, the abrupt changes brought by the steppe peoples, as well as the creation of the new type of European heavy war horse. Additionally, I will address the widely debated issue regarding the Tarpan and the Akhal-Teke horses among the conquering Hungarian tribes of the late 9th and 10th centuries.

Magdus Tamás

Kecskeméti Katona József Múzeum

Érem a homokból. Egy XIII. századi örmény éremlelet Bugac-Felsőmonostorról

Bugac-Felsőmonostor lelőhelyen immár több mint egy évtizede zajlanak a régészeti feltárások Rosta Szabolcs vezetésével. Habár igen gazdag leletanyag került elő, a monostor és a hozzá kapcsolódó település történeti vizsgálata még nem történt meg. Ez a hiány főleg a források szegényes mennyiségével magyarázható, hiszen a település a tatárjárással lényegében elveszíti korábbi központi funkcióját. Az itt megtalált régészeti anyagból viszont arra következtethetünk, hogy nemcsak helyi szinten, hanem vármegyei és akár országos szinten is megfogható fontosságú lehetett a település és a monostor. A fémleletek közül kiemelkedik a több száz érem is, amelyeket nemcsak az ásatások során, hanem az intenzív műszeres felderítésnek köszönhetően találhattunk meg. A lelőhelyen megtalált pénzek sorozatának legkülönösebb darabját egy 2012-es fémkeresős terepbejárást követően sikerült fellelni, egy XIII. századi örmény pénzérme felét. Hét évvel később, 2019-ben, előkerült egy újabb fél örmény pénz. Később kiderült, hogy a két töredék egy egészet alkot. Az érmét (ref: Bedoukian #1388) I. Hetum kilikiai örmény uralkodó regnálása alatt verték, és Közép-Európa térségében egyáltalán nem szokványos az előkerülése, hiszen a bugaci leleten kívül egyedül Krakkóból került el hasonló éremlelet. Előadásomban azt kívánom megvizsgálni, hogy mikor és milyen körülmények között kerülhetett az érme Bugacra. Milyen relációban lehetett a középkori Magyar Királyság Kis-Örményországgal, annak ellenére, hogy ezzel a területtel a XIII. században nem volt szorosabb kereskedelmi kapcsolat?

Tamás Magdus

Katona József Museum of Kecskemét

Coin out of Sand. A 13th century Armenian Coin from Bugac-Felsőmonostor

Archaeological excavations have been taking place at the Bugac-Felsőmonostor site for more than a decade now, led by Szabolcs Rosta. Although very rich archeological finds have been found, the historical investigation of the monastery and the settlement connected to it has not yet been carried out. This can be explained by only sparse and incomplete textual sources, since the settlement essentially lost its former central function with the Mongol invasion. On the other hand, from the archaeological material found here, we can conclude that the settlement and the monastery may have been of considerable importance not only at the local level, but also at the county level and even at the national level. Among the metal findings were the hundreds of coins that we were able to find not only during the excavations, but also thanks to intensive metal detector research. The most extraordinary piece found at the site was found after a 2012 metal detector field trip, half of an Armenian coin from the 13th century. Seven years later, in 2019, another half of an Armenian coin was found. Later it turned out that the two fragments formed a whole. The coin (ref: Bedoukian #1388) was minted during the reign of the Cilician Armenian ruler Hetum I, and its discovery is not at all common in the region of Central Europe, since, apart from the Bugac find, the only similar coin has been found in Kraków. In my presentation, I want to examine when and under what circumstances the coin could have ended up in Bugac? What was the relationship between the medieval Kingdom of Hungary and Cilician Armenia, despite the fact that this territory was connected to the 13th century, there were no close trade relationships.

Kovács Enikő

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori Magyar Történelem Doktori Program, doktorjelölt

Témavezető: Draskóczy István

Sarkalatos kérdés – V. István H359 dénárja

V. István mindössze két évig viselhette egyeduralnokként a magyar királyi címet. A saját nevével ellátott pénzek verését már jóval trónra kerülését – de még ifjabb királyi címének megszerzését is – megelőzően elkezdte. Ennek megfelelően számos hozzá köthető, eltérő pénztípust ismerünk. Akad közöttük, amit még stájer herceggként vert, akad, amit ifjabb királyként, és van, amit már mint a teljes Magyar Királyság ura bocsátott ki. De mind közül talán a legérdekesebb a Huszár Lajos *Münzkatalog*­jában 359. számú típusként jelzett dénár. Éremképeit tekintve tökéletesen beleillik V. István többi pénze közé. Mind előlapja, mind hátlapja olyan rajzolatot visel, ami megtalálható a király másik, mondhatni hagyományos veretein is. Minden más jellemzője azonban szembeötlően eltér. Az érme lapkája, mely más magyar vereteken oly precízen kerek, itt szögletes. A szépen kidolgozott éremképet pedig helyenként egyenes vonalú kalapácsnyomok koptatják el. Ez az úgynevezett *Vierschlag*. Ez egy német-osztrák területeken a korszakban elterjedt pénzverési technika, amely együtt járt a sarkosra hagyott éremlapkák használatával. Mi oka lehetett V. Istvánnak átvenni ezt a módszert? Mikor tehetette? És miért olyan egyedi? Ezekre a kérdésekre keresem a választ előadásomban.

Enikő Kovács

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval Hungarian History Programme, PhD candidate

Supervisor: István Draskóczy

H359 denar of Stephen V

King Stephen V (1270–1272) spent only two years on the throne of the Hungarian Kingdom as a sole ruler. Yet, issuing money that bore his name began far before that, during the rule of his father, King Bela IV (1235–1270). Hence several different types of his silver denars are known today. Some of them he issued as the Duke of Styria, some of them as *iunior rex*, and some of them as sole ruler. Of this many, I chose one that raises many questions, as the subject of my presentation: the Huszár 359 type. The motifs on both sides of these coins have their close parallels among the other coins of Stephen V. Yet every other feature of them differs from typical 13th Hungarian coinage. The shapes of the coin plates are not circular, like of the precisely roundly cut Hungarian denars, but square, with clear corners. To enhance the roundness, the ready coins were struck with a hammer. This caused the partial abrasion of the delicate design. These straight-line abrasions are the *Vierschlag*. The square shaped plate, and the *Vierschlag* are both characteristic traits of contemporary Wiener Pfennigs. What reasons could Stephen V have had, to take over this method? When did it happen? Why didn't it last? I will look for answers for these questions.

Jason Snider

Közép-európai Egyetem, Középkor Tanszék, 4. évfolyam

Témavezető: Laszlovszky József

Cui Bono? A bizonyítékok kivizsgálása a Redwitz/II. Dan érmék rejtélye kapcsán

Az elmúlt négy évtizedben megkérdőjeleződött annak a személynek a kiléte, aki azon az ezüstdénáron látható, melyet tudományosan először Rupp Jakab numizmatikus és levéltáros írt le és sorolt be 1846-ban. Elfogadottnak tekintették, hogy a személy Nicholas von Redwitz lehet, aki Szörény bánjaként ténykedett nagyjából 1429-től 1435-ig bezárólag. Ezt a megállapítást a kutatók Réthy László magyar numizmatikus 1891-ben végzett első valódi vizsgálatára alapozták. Azonban Ana-Maria Velter 1980-ban publikált művét követően pár tudós elfogadta a román numizmatikus identifikációját, miszerint az érme inkább Redwitz kortársához, II. Dan (+1432) havasalföldi fejedelemhez tartozhat. Történészek, numizmatikusok és régészek egyaránt megpróbálkoztak a kérdésfeltevéssel: kinek a nevében és képével verték ezt a speciális érmetípust? A kérdést a saját szakterületükön belül, azok módszereivel kísérelték meg kivizsgálni. Azonban, hogyha kiterjesztjük a fókusz az átfogóbb képre, akkor az egy jóval bizonyosabb válasszal kecsegtet. Továbbá úgy vélem, hogy a tudósok véleményének jelenlegi megosztottságában a különböző modern politikai és kulturális hátterek is szerepet játszanak, hiszen statisztikailag kimutatható, hogy a kutatók véleményét meghatározza a nemzetiségük.

Jason Snider

Central European University, Department of Medieval Studies, 4th year

Supervisor: József Laszlovszky

Cui Bono? Examining the Evidence in the Mystery of the Redwitz/Dan II Coins

The identity of the individual on the obverse of the type of silver denar first academically recognized and classified in 1846 by numismatist and archivist, Jakab Rupp has come into question over the past four decades. It had been accepted to be that of Nicholas von Redwitz, Ban of Severin from 1429-c. 1435, based upon their first real examination by Hungarian numismatist, László Réthy, in 1891. However, following the published work of Romanian numismatist, Ana-Maria Velter, in 1980, some scholars have accepted her identification of the coin belonging to Redwitz's contemporary, the Wallachian Voivode Dan II (d. 1432). Historians, numismatists, and archaeologists have all approached the question — in whose name and image was a specific coin type minted? — through lenses firmly fixed within their particular disciplines. However, expanding the focus to the overall picture might offer a more certain answer to the question. Further, the current split in the opinions of scholars, I believe, also speaks to the relevance of this topic to modern political and cultural divisions, as it can be statistically demonstrated that the opinion on the coin's identity overwhelmingly tends to parallel the scholar's nationality.

Borbás Benjámín

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Egyetemes Középkori és Kora Újkori Doktori Program, doktorjelölt

Témavezető: Nagy Balázs

Kiváltság a zsákmányra – A lovagrendek és a hadizsákmány jelentősége a keresztes hadjáratok időszakában

A Szentföldre vezetett keresztes hadjáratok logisztikája az utóbbi évtizedek történeti kutatásában nagy népszerűségnek örvend. Az itáliai városállamok flottái és a kezdeti bizánci támogatás elengedhetetlen részeit képezték az utánpótlásnak, és jelentős mértékben hozzájárultak a keresztesek sikereihez. Azonban a partmenti területekről távolodva és az átmeneti ellátmányhiány megoldására az ellenséges területen szerzett zsákmány szerepe egyre nagyobb szerephez jutott. A lovagrendek, amelyek a hadjáratokhoz kapcsolódó súlyos pénzügyi kiadásokban, valamint a különféle katonai és logisztikai kihívásokban kiemelkedő, esetenként megkerülhetetlen szerepet töltöttek be, természetesen a hadizsákmányban is érdekeltek voltak. A Jeruzsálemi Királyság uralkodói, egyházi és világi hatalmasságai a lovagrendek jelentőségét felismerve, más egyéb privilégiumok mellett, zsákmányt is érintő kiváltságokkal ruházták fel őket. Előadásomban azokat a hadizsákmány elosztásával és felhasználásával kapcsolatos kiváltságokat kívánom vizsgálat alá vonni, melyeket a három legjelentősebb lovagrend (Templomosok, Ispotályosok, Német Lovagrend) nyert a keresztes hadjáratok időszaka alatt. Az egyes lovagrendek által nyert kiváltságok közti különbségek és hasonlóságok okai mellett arra keresem a választ, hogy 1.) milyen érdekei fűződtek a kiváltságot nyerőknek, illetve adományozóknak ezekhez a privilégiumhoz; 2.) milyen tényezők befolyásolták a megszerezhető zsákmány mennyiségét; 3.) és mennyiben tértek el a szokásjogtól a hadizsákmány kezelése terén.

Benjámín Borbás

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme, PhD candidate

Supervisor: Balázs Nagy

Privilege on Plunder – The Military Orders and the Importance of Loot during the Crusades

Logistics of the Crusades in the Holy Land have been a popular topic of historical research in recent decades. The fleets of the Italian city-states and the initial Byzantine support were an essential part of the supply chain and contributed significantly to the success of the crusaders. However, as crusaders moved away from the coastal areas and to overcome temporary shortages of supplies, the role of spoils from enemy territory became increasingly important. The military orders, which played a prominent and sometimes inescapable role in the heavy financial expenditure associated with the campaigns and the various military and logistical challenges, were also particularly interested in the loot. Rulers, ecclesiastical and secular authorities of the Kingdom of Jerusalem, recognising the importance of the military orders, granted them various privileges, including those relating to the booty. In my presentation, I will examine the privileges concerning the distribution and use of the loot which the three most important military orders (Templars, Hospitallers, Teutonic Knights) obtained during the age of the Crusades. In addition to the reasons for the differences and similarities between the privileges obtained by each order, I will discuss 1) the interests of the privilege holders and donors in these privileges, 2) the factors that influenced the amount of booty obtained, and 3) the extent to which they deviated from customary law in the handling of spoils.

Tobias Heil

Brnói Masaryk Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelem Segédtudományai Tanszék,
Történelem Segédtudományai Doktori Program, 2. évfolyam

Témavezető: Stanislav Bárta

Hírek a huszita háborúról Nürnberg birodalmi városának politikai kommunikációjában

Előadásomban a nürnbergi városi tanács levelezését vizsgálom a Német-római Birodalom információs hálózatának részeként a huszita háborúk idején (1419–1434/36). Amíg sok történész Nürnberget a késő középkor és a kora újkor “hírközpontjaként” írta le, nem mutattak be esettanulmányokat a mikroszintű hírterjesztésről. Ez különösen a 15. századra vonatkozóan hagyott teret a félrevezető általánosításoknak, amelyek esetében a történészeknek a városi tanács írásos politikai kommunikációjára kell hagyatkozniuk. A városi tanács másolókönyveiből vett példákon keresztül kifejtem, hogyan terjesztette a tanács a huszita háború hírért, és kivel cserélt információkat. A hír definíciója alapján – amely a kommunikáció újabb történeti kutatásaiból fakad – kimutatom, hogy a tanács elsősorban igény szerint adott tájékoztatást. Mindez segít meghatározni, hogy milyen témák és fázisok különíthetők el egy közép-európai konfliktus iránt érdeklődve. A bemutatott példák közelebbi megvizsgálása elvezet a fő állításhoz, amelyben felvázolom, hogy a városi tanács milyen fontos szerepet töltött be mint a huszitaellenes koalíció hírszolgáltatója.

Tobias Heil

Masaryk University of Brno, Faculty of Arts, Department of Auxiliary Historical Sciences and Archive Studies, Auxiliary Sciences of History Doctoral Programme, 2nd year

Supervisor: Stanislav Bárta

News about the Hussite War in the Political Communication of the Imperial City Nuremberg

In my presentation, I examine the correspondence from the city council of Nuremberg as part of the information network of the Holy Roman Empire in the time of the Hussite War (1419–1434/36). While many historians describe Nuremberg as a “news center” throughout the late medieval and early modern period, they did not provide case studies about news distribution on a micro level. This left space for misleading generalizations, especially for the 15th century, where historians have to rely on the written political communication of the city council. With examples taken from the city council’s copybooks, I discuss how the council spread the news about the Hussite war and with whom it exchanged information. Based on the definition of news, which stems from newer historical research on communication, I show that the council provided information mainly on demand. That helps to determine topics and phases of interest in a central European conflict. A closer look at the provided examples leads to the main argument, where I outline the city council’s importance as a news provider for the anti-Hussite coalition.

Véber Zoltán

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola,
Történelmi Doktori Program, 4. évfolyam

Témavezető: Bárány Attila

A Raguzai és Szent-Száva hercege közötti háború magyar vonatkozásai (1451–1454)

Szent-Száva hercege, Stefan Vukčić Kosača 1451-ben megtámadta a Raguzai Köztársaságot, és az 1454-ig zajló lokális konfliktus csakhamar nemzetközivé szélesedett, amelyben a környező országok és politikai szereplők szinte mindegyike részt vett. Mivel Raguzának nem volt jelentős hadserege, így a szövetségeseitől és Vukčić ellenségeitől remélt segítséget a háborúban. Legfontosabb szövetségeseinek a Magyar Királyság számított, míg a herceg oldalán az Oszmán Birodalom állt, ami jelentősen korlátozta a szövetségesek által nyújtott segítség formáját. Ettől függetlenül a raguzai diplomácia a háború ideje alatt mindvégig katonai beavatkozást sürgetett a magyaroknál arra hivatkozva, hogy a városuk a Magyar Királyság része, ezért a magyaroknak kötelessége megvédeniük azt. Bár Hunyadi János több alkalommal ígéretet tett a katonai segítségnyújtásra, végül a magyar beavatkozás elmaradt, és csak diplomáciai úton igyekezett segítséget nyújtani a szent-szávai herceg ellen. Előadásom célja, hogy a kapcsolódó magyar, raguzai és velencei források segítségével megvizsgáljam a magyar kormányzat tervezett és a megvalósult segítségnyújtását. Ugyanakkor az eredményeket szélesebb kontextusba helyezve következtetéseket vonhatunk le Hunyadi és a magyar vazallus államok közti kapcsolatokról.

Zoltán Véber

University of Debrecen, Faculty of Humanities, Doctoral School of History and Ethnology,
History Doctoral Programme, 4nd year

Supervisor: Attila Bárány

The Hungarian Aspects of the War Between Ragusa and the Duke of Saint Sava (1451–1454)

The Duke of Saint Sava, Stefan Vukčić Kosača, attacked the Republic of Ragusa in 1451, and the local conflict, which lasted until 1454, soon became an international conflict involving almost all the surrounding countries and political actors. As Ragusa had no significant army, it hoped for help in the war from its allies and Vukčić's enemies. His most important ally was the Kingdom of Hungary, while the Ottoman Empire was on the Duke's side, which significantly limited the form of assistance that the allies could provide. Nevertheless, throughout the war, the diplomacy in Ragusa continued to urge the Hungarians to intervene militarily, arguing that their city was part of the Kingdom of Hungary and that the Hungarians were therefore obliged to defend it. Although John Hunyadi promised military assistance on several occasions, in the end Hungarian intervention failed to materialise, and only diplomatic efforts were made to help against the Duke of Saint Sava. The goal of this paper is to examine the Hungarian governor's planned, and actual assistance, using related Hungarian, Ragusan and Venetian sources. At the same time, by placing the results in a broader context, I will draw conclusions about the relations between Hunyadi and the Hungarian vassal states.

Samuel Beňa

Közép-európai Egyetem, Középkor Tanszék, Késő Antikvitás, Középkor és Kora Újkor
Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezetők: Eloise Adde, Nagy Balázs

Egy középkori katonaság végrehajtotta decentralizáció? A hadviselés követelményei és annak Csehországra gyakorolt hatása Podjebrád György uralkodása alatt (1458–1471)

A késő középkori hadviselésben és katonai intézményekben végbemenő fejlesztések jelentős társadalmi, gazdasági és politikai változásokkal jártak a latin kereszténység számos államában, valamint azokon túl is. A 15. századi Francia Királyságot a történetírás a középkori katonai forradalom elsőszámú példájaként tartja számon. A Valois uralkodók, akik sikeresen alkalmazták a hordozható tüzérségi ágyúk és a gyalogos egységek együttes alkalmazását, nemcsak otthon szilárdították meg a hatalmukat, hanem példátlan módon terjesztették ki azt az új területekre is. Európa más részein azonban a fejlett fegyverzet és összetett hadiszervezet átvétele különböző eredményekhez vezetett. Az előadásom rá fog mutatni, hogy Podjebrád György (1458–1471) uralma alatt a katonai ügyek hogyan gyakoroltak hatást a cseh társadalomra. Először egy olyan hadjáratnak mutatom be a rekonstrukcióját, melyet a cseh királyi hadsereg indított az 1458-ös évben Ausztriába. Ezután az előadásom ki fog térni a(z egyébként stratégiaileg sikeres) hadjárat cseh társadalomra gyakorolt negatív hatásaira, valamint György király ambiciózus hadügyi és külügyi politikájának hosszú távú következményeire is. Amellett fogok érvelni, hogy Podjebrád György cseh uralmának az esete jól szemlélteti, hogy a korabeli hadviselésben végbement “globális” forradalmi változások nemcsak a királyi hatalom megszilárdulásához, hanem a decentralizációhoz, ezentúl pedig egy birodalom destabilizálódásához is hozzájárulhattak.

Samuel Beňa

Central European University, Department of Medieval Studies, PhD in Late Antique, Medieval and Early Modern Studies Doctoral Programme, 1st year

Supervisors: Eloise Adde, Balázs Nagy

A Medieval Military Devolution? The Demands of Warfare and Their Impact on Bohemia during the Reign of George of Poděbrady (1458–1471)

Improvements in late medieval warfare and military institutions brought significant social, economic, and political changes across many states within Latin Christendom and beyond. The fifteenth-century French monarchy is seen by historiography as a prime example of a medieval military revolution. The Valois kings, who successfully adopted a combination of progressive siege artillery and units of a standing army, consolidated their power at home and expanded into new territory in unprecedented ways. However, the adoption of advanced weapons technology and complex military organization led to different outcomes in other parts of Europe. My paper will point out the impact of military affairs on Bohemian society under the rule of George of Poděbrady (1458–1471). I will present a reconstruction of a military campaign into Austria by the Bohemian royal army during 1458. Next, my paper will point out the negative impact of the (otherwise strategically successful) campaign on Bohemian society as well as the long-term aftermath of King George's ambitious military and foreign policy. I will argue that the case of Bohemia under George of Poděbrady's rule shows that the "global" revolutionary changes in warfare of this period could lead not only to the consolidation of royal power but also contribute to devolution and eventual destabilization of a realm.

Kovács Annamária

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Irodalomtudományi Doktori Iskola, A magyar és európai reneszánsz doktori program, 1. évfolyam

Témavezetők: Kiss Farkas Gábor, Lovas Borbála

Arisztotelész tisztítótüze. Az arisztotelészi filozófia recepciója és teológiai-filozófiai tudásközvetítés a középkori Magyarországon

A *Pécsi egyetemi beszédek* néven ismertté vált domonkos prédikációgyűjtemény a középkori latin nyelvű prédikációirodalom kiemelkedő darabja. Bár valószínűleg jóval a pécsi egyetem alapítása előtt – a 13. század közepén – állították össze, joggal feltételezhető, hogy valóban Magyarországon és valóban főiskolai környezetben, valamelyik *studium generalén* keletkezett. Utóbbira utal az, hogy a prédikációgyűjtemény *sermói* feltűnően sok olyan filozófust idéznek auktoritásként, akik a 12–13. századi filozófiában hivatkozási alapnak számítottak. Elsősorban természetesen Arisztotelészről van szó, akit a *Pécsi beszédek sermói* rendszeresen megidéznek, hogy a neki tulajdonított gondolatokat a teológiai érvelésben felhasználják. Az eddigi kutatás már igyekezett azonosítani azokat az idézeteket, amelyek eredetként a *sermo* Arisztotelészt jelöli meg, azonban sok idézetnél máig bizonytalan, hogy „a Filozófus” mely művéből és annak melyik fordításából származnak az idézetek, vagy hogy valóban Arisztotelésznek tulajdoníthatók-e. A *Pécsi egyetemi beszédek* kritikai kiadása óta viszont rendelkezésre állnak olyan adatbázisok (pl. az *Aristoteles Latinus Database*), amelyek segíthetnek az idézetek azonosításában. Jelenlegi kutatási projektem részét képezi a még azonosítatlan Arisztotelész-idézetek azonosítása az adatbázisok segítségével, majd ebből további következtetések levonása arra vonatkozóan, hogy milyen volt az arisztotelészi filozófia recepciója a középkori Magyarországon, illetve hogy hogyan használták az arisztotelészi korpuszt a prédikációirodalomban. Előadásomban ezen kutatás eredményeit szeretném összefoglalni néhány *sermo* elemzésén keresztül, és arra a kérdésre keresem a választ, hogy hogyan működött a prédikáció mint filozófiai (és nem csak teológiai) tudásközvetítő szöveg.

Annamária Kovács

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of Literary Studies,
Doctoral Programme of the Hungarian and European Renaissance, 1st year

Supervisors: Farkas Gábor Kiss, Borbála Lovas

***The Purifying Fire of Aristotle. The Reception of Aristotelian Philosophy and the
Theological-Philosophical Transmission of Knowledge in Medieval Hungary***

A collection of Dominican sermons, known as the University Sermons of Pécs, is an outstanding piece of medieval Latin sermon literature, written in Hungary in the mid-13th century. It is noteworthy that the sermons cite a striking number of philosophers as authorities who were considered to be a main reference in 12th and 13th-century philosophy. Aristotle is, of course, the most obvious example, and the preachers of the Sermons of Pécs regularly invoke him in their theological argumentation. Previous research has already attempted to identify the quotations which the sermons attribute to Aristotle, but for many of these quotations, it is still uncertain from which work of 'the Philosopher' they come, which translations did the authors use, or whether the quotations can be in fact attributed to Aristotle. However, since the critical edition of the University Sermons of Pécs, databases (e.g. the Aristotles Latinus Database) have become available that can help to identify quotations. Part of my current research project is to identify the as-of-yet unidentified Aristotelian quotations using the databases and to draw further conclusions about the reception of Aristotelian philosophy in medieval Hungary, as well as the use of the Aristotelian corpus in sermon literature. In my presentation, I will summarize the results of this research through the analysis of chosen sermons, and I will seek answers to the question of how the sermon functioned as a philosophical (and not only theological) knowledge-mediating text.

Porkoláb Anna

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezető: Novák Veronika

A beszéd és hallgatás művészete: a Liber de doctrina dicendi et tacendi és késő középkori francia átírata

Albertano da Brescia 13. századi itáliai elismert jogászként, államférfiként működött, Európaszerte viszont íróként is nagy hírnevet szerzett magának morális traktátusaival (*Liber consolationis et consilii*, *De amore et dilectione*). A 12. és a 13. század között az itáliai városokban végbement intézményi fejlődés meghatározta a kommunikációs gyakorlatok változását. Ezt a jelenséget a beszédéről alkotott újfajta megfontolás kísérte. A ferences szellemiségű Albertano üzenete világos: a közjó és a polgári harmónia biztosítása érdekében a nyelv társadalomra és egyénekre egyaránt ható ereje folytán olyan szabályokat és előírásokat igényel, amelyek az embereket a beszéd etikus használatára motiválják. Hogyan, mire és milyen céllal használják azonban műveit Itálián kívül? Előadásomban Albertano 1245-ben írt *Liber de doctrina dicendi et tacendi* című művét vetem össze annak 1407-ben készült *L'Art de bien parler et soy taire* című francia átíratával. A két mű közötti lexikológiai és más szövegbéli különbségek okait feltárva következtethetünk a két politikai közeg szóbeli gyakorlataira, illetve a beszédéről és hallgatásról alkotott elképzelésére.

Anna Porkoláb

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme, 1st year

Supervisor: Veronika Novák

The Art of Speaking and Listening: the Liber de doctrina et tacendi and Its Late Medieval French Transcription

Albertano da Brescia, a renowned lawyer and statesman in thirteenth-century Italy, gained a great reputation throughout Europe as a writer of moral treatises (*Liber consolationis et consilii*, *De amore et dilectione*). The institutional developments in Italian cities between the twelfth and thirteenth centuries determined the changes in communication practices. This phenomenon was accompanied by a new way of thinking about speech. Albertano himself was greatly influenced by Franciscan thought. The message of Albertano therefore is clear: in order to ensure the common good and civic harmony, language, by virtue of its power to affect both society and individuals, requires rules and regulations that motivate people to use speech ethically. But what were his works used for outside of Italy? In my lecture, I will compare Albertano's *Liber de doctrina dicendi et tacendi* (written in 1245) with the French translation of his work from 1407, *L'Art de bien parler et soy taire*. By exploring the lexicological and other textual differences between the two works, we can infer the oral practices and ideas about speaking and listening in the two political contexts.

Vas Máté

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program, 1. évfolyam

Témavezetők: Klaniczay Gábor, Vadas András

A maszkulinitás vizsgálhatósága IV. Károly császár önéletrajzában

IV. Luxemburgi Károly (1316–1378) önéletrajza páratlan forrásértékkel bír: elsősorban a későbbi német-római császár első harminc évéről, másfelől a 14. századi Európa politikai viszonyairól számol be az írás részletekbe menően. Emellett a megörökített események színhelyei közt találjuk a Cseh Királyságot, az avignoni udvart, Itáliát vagy épp a Magyar Királyságot is. Ennek tükrében a kor tanúi szintűgy impozáns számban vonulnak fel, legyen szó uralkodókról, pápákról vagy épp szerzetesekről. Az önéletírás több korabeli műfajt is megidéz, jelesül a királytükört, a prédikációt és nem utolsósorban a látomásirodalmat. Céлом, hogy az önéletrajzot a maszkulinitástörténet módszertanával elemezzem, kiemelve a forrásból azokat a részeket, melyek a korabeli férfieszmény értékészletéről tanúskodhatnak. Az előadásban figyelmet kívánok rá fordítani, hogy az eredmények a késő középkori maszkulinitással kapcsolatos viták kontextusában ugyancsak elhelyezésre kerüljenek.

Máté Vas

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme, 1st year

Supervisors: Gábor Klaniczay, András Vadas

The Possibility to Examine the Masculinity in the Autobiography of Emperor Charles IV

The autobiography of Charles IV of Luxembourg (1316–1378) has an unparalleled source value: firstly, the writing is a detailed account of the first thirty years of life of the later Holy Roman Emperor, secondly, there are valuable insights about the political conditions of fourteenth-century Europe. Among the recorded events, we find different stages of the political life of Europe: the Czech Kingdom, the papal court of Avignon, Italy, and even the Hungarian Kingdom. The autobiography evokes many of the contemporary genres, namely mirror for princes, sermons, and at last but not least, visionary literature. My aim is to analyze the autobiography using the methodology of the history of masculinity highlighting those details of the source that testify to the set of values of contemporary manhood. In the presentation, I will also seek to place my findings into the context of debates surrounding late medieval masculinity.

Illés Kornél András

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történelemtudományi Doktori Iskola, Középkori és Kora Újkori Egyetemes Történelem Doktori Program, 2. évfolyam

Témavezetők: Nagy Balázs, Kiss Farkas Gábor

Hunyadi János, Appius Claudius és a Fabiusok – Az antik múlt politikai használata a késő középkori Magyarországon

1448-ban Hunyadi János nagyszabású támadást indított a Balkánon az Oszmán Birodalom ellen. A katasztrofális rigómezei vereséggel végződő hadjárat idején Zrednai János váradi püspök – aki egyszersmind Hunyadi nem hivatalos jobbkeze volt diplomáciai ügyekben – két levelet fogalmazott a hadvezér nevében, amikben megpróbálta meggyőzni a pápát: támogassa a hadjáratot, annak ellenére, hogy a Szentszék eleinte szkeptikus volt a támadás sikerével kapcsolatban. Zrednai ezekben a levelekben többször idézett olyan szövegrészeket, amik eredetileg az antik Róma Veii elleni háborújához kapcsolódtak Livius nagy hatású történeti munkájában. Előadásomban bemutatom, hogy ezek az idézetek valószínűleg rendkívül fontos szerepet játszottak a szerzőnek az oszmánok elleni támadást legitimálni kívánó érvelésében. Azzal, hogy a hadjárat folytatására vonatkozó érveit több ponton is összekötötte Appius Claudius Liviusnál olvasható, az etruskok elleni harc folytatását támogató beszédével, Zrednai valószínűleg a magyar álláspontot akarhatta hitelesebbé tenni. Azzal pedig, hogy a magyar felet egyszersmind a Fabiusokkal is szorosán összekapcsolta, arra akarhatott utalni, hogy a pápai támogatás elmaradása esetén az ellenséggel a Fabiusokhoz hasonlóan egyedül küzdő Magyar Királyságra is ugyanúgy pusztulás vár, mint az antik *gensre*.

Kornél András Illés

Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Doctoral School of History, Medieval and Early Modern European History Doctoral Programme, 2nd year

Supervisors: Balázs Nagy, Farkas Gábor Kiss

John Hunyadi, Appius Claudius and the Fabii – Using Roman History as Political Capital in Late Medieval Hungary

In 1448 John Hunyadi launched a great scale attack against the Ottoman Empire on the Balkans. During the campaign, that ended with a catastrophic defeat of Hunyadi's forces at Kosovo Polje, John Vitéz of Zredna, bishop of Oradea and unofficial right hand of Hunyadi in diplomatic relations composed two letters in the name of the general in which he tried to convince the pope to support the endeavor, despite the initial skepticism of the Holy See towards the offensive. In these letters John of Zredna repeatedly cited passages connected to the war between Rome and Veii in the seminal historical work of Livy. In my presentation I will demonstrate that these citations most probably played a crucial role in the arguments the author formed in favor of the attack against the Ottomans. By repeatedly connecting the continuation of the campaign to the speech of Appius Claudius in Livy that defended persisting in the war with the Etruscans he probably tried to strengthen the credibility of Hunyadi's standpoint, while by likening the Hungarians to the Fabii on the basis of fighting the enemy alone, he also alluded to the possible demise of Hungary, in case the papacy withheld its support.

